

Večerka, Radoslav

Mirek Čejka šedesátníkem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1989-1990, vol. 38-39, iss. A37-38, pp. [7]-8

ISBN 80-210-0168-2

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101702>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MIREK ČEJKA ŠEDESÁTNÍKEM

Odborný asistent katedry českého jazyka, slovanské, indoevropské a obecné jazykovědy na filozofické fakultě MU v Brně PhDr. Mirek Čejka se dožívá svých šedesátin 31. srpna 1989. Rodák z Bystřice p. H. přišel po maturitě na valašskomeziříčském gymnáziu r. 1949 na filozofickou fakultu v Brně a vystudoval na ní češtinu a ruštinu. Na utváření jeho odborného profilu tu silně zapůsobila učitelská činnost i vědecké dílo zejména profesorů A. Kellnera, F. Trávníčka a J. Kurze, ale též V. Machka, u něhož Čejka souběžně se svými základními studijními předměty poslouchal indoevropéistiku a obecnou jazykovědu. Po absolutoriu fakulty (1953) působil jubilant nějakou dobu jako učitel na školách 2. cyklu, poté se stal vědeckým pracovníkem v brněnské pobožce akademického Ústavu pro jazyk český a od r. 1959 je členem bohemistické katedry na filozofické fakultě UJEP s dvojnásobným přerušením při lektorátech českého jazyka a literatury v zahraničí: v letech 1956—58 v Ústavu cizích jazyků v Pekingu a v letech 1966—68 na Škole slovanských a východoevropských studií při londýnské univerzitě. Čínského i anglického pobytu využil talentovaný lingvista k rozšíření svých jazykových znalostí i odborné lingvistické výzbroje: v Číně zvládl základy čínštiny a na domovské katedře je od té doby systematicky rozvíjí, v Londýně pak kromě upevnění praktických řečových dovedností v angličtině prohloubil své vzdělání lingvisticky teoretické účastí na seminářích Quirkových a Hallidayových.

Pro svou zvědavost a dychtivost poznávací a pro dynamický, živý a neuzavřený způsob myšlení se Čejka ve svém vědeckém díle prezentuje v překvapující mnohorozměrnosti tematické, koncepčně teoretické i pracovní metodologické. Uplatňuje především postupy přísně synchronní analýzy při porovnávání nepřibuzných jazyků se značně odlišnou strukturou i při popisu jazyků jednotlivých, zvl. současné češtiny; z jazykovědných disciplín pěstuje lexikologii, sémantiku a onomastiku i syntakto-

logii, k předmětu zkoumání přistupuje z aspektu sémiotického, pragma-lingvistického, interlingvistického i sociolingvistického. Na druhé straně je rovněž výborně poučen v metodách jazykovědy historickosrovnávací, takže mohl kvalifikovaně přispět k řešení otázek geneze a klasifikace slovanských jazyků, dále k problematice indoevropelstické, ale zejména též nostratické. Sérií jubilejních medailonků, v nichž zhodnotil dílo předních lingvistů světových i našich, přispěl Čejka i k historiografii jazykovědy.

Vedle studií čistě lingvistických osvědčil jubilant také schopnost trpělivé práce filologické; jejím vyvrcholením je edice Blahoslavovy Gramatiky české (B. 1989, spolu s D. Šlosarem), opatřená zevrubným znaleckým komentářem. Tento vědecký čin daleko překračuje úzké hranice specializované filologie, neboť představuje podstatný vklad do poznání nejen dějin naší mateřštiny, ale českého duchovního života a národního sebeuvědomění vůbec.

Čejka se ani jinak nevyhýbá časově náročné „černé“ práci, jak svědčí jeho prakticky zaměřený výkon na poli sinologické lexikografie.

Pro potřeby svých posluchačů vydal jubilant teoreticky vytříbené a přitom srozumitelně a elegantně formulované učební texty Jazyk a jazykověda 1. Úvod do studia jazyka pro bohemisty (P. 1974, spoluautor) a Úvod do studia jazyka pro bohemisty (P. 1981, 1987²), protože také rád a dobře učí. Jako nedoktrinální typ nenutí svým posluchačům autoritativně hotové poučky, ale organizuje své přednášky a cvičení jako tvořivý a napínavý poznávací akt.

Přejeme mladému šedesátníkovi, aby si i nadále zachoval svou radost z poznání, nekonvenčnost pohledu na jazyk i svěží didaktickou komunikativnost.

Radoslav Večerka